

ščalski učiteljem nobenega materialnega Ustanška. Če stavi nemški Nationalverband na te predloge toliko vrednost, se ni me, goče izogniti sumnji, da hočejo spravit vprašanje na stranski tir. Rešitev se izvrši v finančnem odseku, ne tukaj. Nemški nacionalci so dali po znani preobrnitvi pri predlogih Waldner-Pacher (o čemur je tudi poročal »Tov.«) učiteljem precizne obljube, da se bo zavzel za nje finančni odsek. Kje je finančni odsek, zakaj ne dela? Socialni demokratje s^o proti nakazanju na deželnozborske klike; če pa se jim hoče dati vsekakor sredstva, tedaj jih morejo dovoliti socialni demokratje le s trogo obveznostjo, da se smejo porabiti le za izboljšanje učiteljskih plač (znani junktim Seitz-Diamant-Glöckel iz decemb. zasedanja 1911.). S samo izpremembo § 55. se bo pomagalo učiteljem prav toliko, kakor se je z božično resolucijo Nationalverbanda (resolucija Waldner-Pacher). Če pa se misli, da se bo vendar prišlo do cilja po tem potu, je treba § 55. vendar skrojiti bolj točno, kakor se je to zgodilo v Gross-Wastianovem predlogu. V ta namen predlagam še sledečo natančnejšo določbo:

»Vsak učitelj in učiteljica z usposobljenostnim izpričevalom za ljudske šole mora najmanj prejeti — v kolikor ni izrečno izražena na pravilno izvedenem disciplinarnem postopanju časovno omejitvev za posamezne slučajnostne postopke na podlagi disciplinarnega spoznanja — prejemne stopnje c. kr. državnih uradnikov, pri katerih je zahteva nastavljenja absolviranja kakega srednjega učilišča, pri nastopnem celotnem službenem času: od začetka 4. do končanega 9. službenega leta prejemne stopnje (plačo in aktivitetne doklade) XI., od začetka 10. do končanega 15. službenega leta prejemne stopnje X., od začetka 16. do končanega 22. službenega leta prejemne stopnje IX. in od začetka 23. do končanega 33. službenega leta prejemne stopnje VIII. činovnega razreda.

Pri vračunanju tega službenega časa je vračunati poleg službenih let, ki se jih je služilo v javni šolski službi po položitvi izpita učne sposobnosti, dve leti ter je obravnavati službena leta, ki se jih je služilo v dveh ali več kronovinah, kot enotna in nepretrgana. Najpozneje eno službeno leto po položitvi izpita učne sposobnosti se mora izvršiti definitivno nastavljenje.

Za učne moči z usposobljenostjo za meščanske šole je določiti odgovarjačo večje prejemke.

Za ravnatelje, nadučitelje in šolske voditelje je dovoliti zvišanje prejemkov ali posebne funkcijske doklade, ki se ravnajo po številu upravljanj razredov.

Poročilo in izvajanja Glöcklova govore dovolj jasno, in mislim, da so vsikommentarji in pogovarjanja odveč. Kaj nikdar. Tu je ob izvršni kuhinji in dobri kapljici zavlada pravo slavnostno razpoloženje. »Ljubljanski Zvon« je pa do mraka tako krasno prepeval kakor še v tem »Ivanovem kotu« — takorekoč skrajni meji kulture — ni bilo nikdar slišati.

Potem so se vračali v Borovnico in v gostilni pri g. A. Drašlerju še rekli marsikatero.

Tako je prešel ta dan, kakršnega menda še ni doživela Borovnica, vseskozi v lepem in svečanem razpoloženju.

Vsa slavnost je bila prirejena čisto preprosto. Nikogar niso nadlegovali za denar in nikogar vabili. Prostovoljni prispevki za spomenik so leteli kar tako skupaj in brez vsake reklame — s preprostim obvestilom, kdaj se odkrije spomenik — se je zbrala tako ogromna množica, da počasti spomin moža-učitelja! To je dokaz, kako spoštuje narod svoje zveste učitelje. Narodu, ki tako ceni svoje prave učitelje, gotovo zasije lepša bodočnost.

Slava spominu vrlega učitelja
Ivana Paplerja!

hoče? Določiti brez zavijanj in sofizmov točno postaviti, ki pa ji sam ne priznava bogve kolike važnosti, dokler ne napravi finančni odsek točnega sklepa za saniranje deželnih financ na podlagi junktima. Kakor znano, se je obrnil proti junktimu v dec. 1911. zlasti predlog Pacher-Waldner in dr. Waldner je poudarjal, da »se zavaruje proti očitkom, da bi bil predlog P.-W. neodkritosrčna igra« (»Tov.« št. 21.).

Ne obsojamo; sodimo! Da nemški Nationalverband vsaj lepega stališča ni zavzemal v celem boju, so dokazali več kot enkrat, in brezbarven Wastianov predlog je nov dokaz. Vendar pa, saj smo potrpežljive pare; čakajmo še ter premišljajmo nadaljni razvoj.

(Dalje prih.)

Goriški deželni šolski svet.

Listi objavljajo vest, da so nekateri člani goriškega c. kr. deželnega šolskega sveta nanovo imenovani. Imenovani so: dva duhovnika, od teh eden aktiven politik, drugi c. kr. profesor, in dva c. kr. ravnatelja srednjih šol. Deželni zakon z dne 8. februarja 1869 določa v §§ 33.—41. sestavo in delokrog deželnega šolskega sveta za Goriško-Gradiščansko, in sicer določa § 34., točka 5: iz dveh članov učiteljskega sveta, od katerih fungira eden kot deželni šolski nadzornik. — Ta zakonita določba torej ne dela razlike med učiteljstvom srednjih šol, a vendar nam ni znano, da bi bil že kdaj kak ljudski učitelj član goriškega deželnega šolskega sveta, nasprotno, na Goriškem velja že od nekdanj navada, da zastopata celotno učiteljstvo dežele v najvišji deželni šolski oblasti dva srednješolska ravnatelja. Mi smatramo to za škodovanje učiteljstva ljudskih šol, ker je jasno, da varujeta srednješolska ravnatelja najprej interese svojih ožjih stanovskih tovarišev, torej neznatne manjšine vsega učiteljstva v deželi. Za ljudskošolsko učiteljstvo in ljudsko šolo sploh ta dva funkcionarja že zaradi razlike v kvalifikaciji srednješolskega in ljudskošolskega učiteljstva nimata posebnega interesa. Saj je znano, da društvo srednješolskih učiteljev ravno na Goriškem ni hotelo sprejeti za člane c. kr. glavnih učiteljev, ki so bili prej ljudski učitelji, dasi so ti glavni učitelji po službenem stališču enaki srednješolskim učiteljem. Potem pa smo tudi o tem prepričani, da funkcionar, ki je bil učitelj in eksaminator ljudskega učitelja, tudi kot član deželnega šolskega sveta smatra tega učitelja bolj za svojega podrejenca kakor za svojega varovanca.

To krivico je treba odpraviti in goriško učiteljstvo naj začne v tem oziru akcijo. Za smoter naj si postavi: zastopnika učiteljstva v deželnem šolskem svetu naj si učiteljstvo samo voli. Zakon je že dovolj star, da se reformira, torej na delo! Če sede v drugih kronovinah člani ljudskošolskega učiteljstva v deželnem šolskem svetu, imajo do tega pravico tudi učitelji na Goriškem.

Tudi je treba odpraviti zastarelo ustanovo, da je en zastopnik učiteljstva obenem deželni šolski nadzornik. To je goriški unikum, v celi Avstriji ni podobne ustanove. Stvar je sama na sebi le plod pomote v zakonodaji leta 1869. Deželni šolski nadzornik je vendar povsod stalen funkcionar, ta goriški »fungirajoči« deželni šolski nadzornik je pa le za 6 let imenovan in če gre v pokoj na primer Štefan Križnjč, mu vse »fungiranje« ne pomore do naslova »dvorni svetnik«, ki ga običajno dobivajo c. kr. deželni šolski nadzorniki, pred upokojitvijo ali ob upokojitvi, ampak dobi naslov »vladni svetnik«, kakor ga dobi srednješolski profesor, ko stopi v pokoj. Torej ta ostanek iz leta 1869. je čas odpraviti tembolj, ker ta goriški deželni šolski nadzornik v deželnem šolskem svetu nima nobenega referata namesto tega fiktivnega deželnega šolskega nadzornika na Goriškem bi bil pač čas ustanoviti drugo mesto slovanškega stalnega deželnega šolskega nadzornika pri c. kr. namestništvu v Trstu, ker samo en deželni šolski nadzornik za celo Primorje je absolutno premalo, brez

ozira na to, da se s tem Slovence in Hrvatote hote ali ne hote prezira, zakaj če je za pest Nemcev na Primorskem nastavljen v Trstu poseben nemški deželni šolski nadzornik, je pač vlada dolžna Slovincem in Hrvatom dati dva posebna deželna šolska nadzornika za hrvaško in slovensko šolstvo na Primorskem!

Deputacija slovanskega in nemškega učiteljstva v parlamentu.

Nato sta sprejela ministrski predsednik grof Stürgkh in naučni minister dr. K. vitez Hussarek učiteljsko deputacijo, katero so vodili posl. tov. Al. Konečny, R. Pacher in dr. Vl. Ravnihar. V imenu učiteljstva sta govorila tov. M. Strelb in St. Nowak. Odgovoril je ministrski predsednik grof Stürgkh, ki je izjavil, da so učiteljske zahteve popolnoma opravičene, da jih vlada ve ceniti, in da jih tudi popolnoma razume. Kar pa se tiče izpremembe § 55 državnega ljudskošolskega zakona, morajo iti te izpremembe le tako daleč, da bi se z njimi ne ustvarilo nikaškega prejuda za posamezne kronovine, da bi bila posameznim avtonomnim korporacijam dana še vedno prilika rešiti vprašanje o regulaciji učiteljskih plač. Kar pa se tiče vprašanja o sanaciji deželnih financ, o katerem je sestavil posl. Steinwender obširen referat, ne more izjaviti nič obveznega, ker ne ve kako stališče zavzame fin. odsek. Ako izvrši državni zbor svojo nalogo in stori vse potrebno glede sanacije deželnih financ, treba bo omogočiti delazmožnost vseh deželnih zborov, da morejo ti rešiti učiteljska vprašanja. Ko pride ta moment bo vlada poskusila vse, da se ugodji vsem upravičenim učiteljskim zahtevam. Posl. R. Pacher želi da naj se vlada izjavi o predlogih posl. Steinwenderja in Wastiana. Naučni minister Hussarek priznava, da je izprememba § 55 potrebna, vendar ta izprememba ne prinese sama na sebi nikake koristi in izpolnitve učiteljskih zahtev. Izprememba tega paragrafa ima večjo platonsko nego praktično vrednost. Odkritosrčno izjavlja, da popolno razumeva učiteljske zahteve in kakor je z radostjo predložil sankciji zakon o regulaciji učiteljskih plač doljeavstrijskega deželnega zbora, tako naredi tudi z vsakim drugim zakonom, s katerim bi posamezne kronovine rešile učiteljsko vprašanje.

Predsedniku poljskega kola posl. dr. Juliju Leonu sta govorila o učiteljskih zahtevah tov. Strelb in Nowak. Posl. dr. Leo priznava, da je regulacija učiteljskih plač popolnoma opravičena zahteva, ki jo je treba rešiti v najkrajšem času. Gre le za način, kako naj se izvede ta regulacija. Zahteva glede izpremembe § 55 naleti na odpor pri avtonomistih, ki vstrajajo na zakonito določeni kompetenci posameznih dežel. Najvažnejše na stvari pa je način, kako priti do finančnih sredstev. Pri finančni reformi se bo torej zavzelo za to, da dobe dežele kar največje denarne prispevke. Po njegovem mnenju bi bilo najbolje, ako se združi debata o izpremembi § 55 in o finančnih vprašanjih. Treba bo dežele zagotoviti z velikimi podporami državnih dohodkov. Je pa za to, da se določi posebna vsota z izrečnim ukazom, da ima ta služiti le regulaciji učiteljskih plač. Na vprašanje tov. A. Freingera, glede predloge posl. Steinwenderja o dotaciji 28 in pol milijona kron kronovinah za šolske potrebe, ki je le razširjen prvotni Pacherjev predlog in ni naletel na noben večji odpor, odgovori dr. Leo, da je že svoječasno javno v časopisju zavzel stališče, da se ima pri fin. reformi nakazati gotova vsota za ljudsko šolstvo, da morajo za regulacijo biti ustanovljeni poučni fondii. Misli, da bo lažje rešiti finančno vprašanje, ako se tako zagotovi rešitev šolskega vprašanja.

V klubu poljskih socialnih demokratov je sprejel učiteljsko deputacijo podpredsednik posl. Ign. Daszynski, ki je po nagovorih tov. Nowaka in Strelba, odgovoril da je klub najbolj dokazal svoje stališče, ko se je zavzel za Seitzov predlog, da naj

se določi za učiteljstvo vsota 20 milijonov kron, a ko je ta predlog padel, je član kluba Diamand stavil predlog glede 10 milijonov kron. Žal da z ozirom na politiški položaj ni našel večine. Z izpremembo § 55 soglašala in želi, da se predlog odkaze brez prvega čitanja odseku. Socialisti bodo glasovali vsi za izpremembo. Kar se pa tiče finančnega vprašanja, se mu zdi, da predlog ni prišel v pravem času v zbornico. Zvišanje indirektnih davkov se mu ne zdi pravilno, ker ti zadenejo v prvi vrsti malega človeka. Te stvari bo treba kar najtočneje premotriti v finančnem odseku. Njegova stranka bo najodločnejše za izrečno označbo, da se imajo gotovo določene vsote porabiti izključno le v regulaciji učiteljskih plač. Država si je zadržala mnogo pravic do šolstva, mora nositi torej tudi bremena. Na vprašanje tov. Strelba izjavi predsednik Daszynski, da bo klub v svoji poslednosti glasoval tudi za Steinwenderjev predlog.

V imenu ukrajinskega kluba je sprejel deputacijo poslanec dr. Aleks. Kolessa, katerega sta nagovorila tov. Marjan Jakymovskij in Strelb. Dr. Kolessa je izjavil, da so učiteljske zahteve v celotnem obsegu popolnoma opravičene. Sklicuje se na svoje vprašanje predsedstvu državnega zbora in na zahtevo, da naj se rešijo učiteljska vprašanja pred vsemi drugimi. Principijelno načelo njegovo je, da se nakaže kronovinam določena vsota z izrečno označbo, da se mora porabiti ta vsota izključno za regulacijo učiteljskih vprašanj. Ako bi se dale te podpore deželnim zborom brez izrečne označbe, da se morajo porabiti le za šolstvo, bi jih lahko deželne uprave porabile v druge svrhe. Tudi avtonomistično načelo se izpodbije z dejstvom, da ima vlada vrhovno nadzorstvo nad šolo, kateremu žrtvuje 3300.000 K tedaj pa ima tudi svoje dolžnosti do šole same! Želi vsemu učiteljstvu kar najhitrejšo in najugodnejšo rešitev učiteljskih plač. Prosi pa učiteljstvo, da naj mu predloži vse svoje zahteve, za katere se bo vedno zavzemal vsemimi močmi ter zagotavlja učiteljstvo svojih podpor in simpatij. Glede vprašanja tov. Nowaka o znižanju vozniških cen na železnici in definitivnosti okrajnih šolskih nadzornikov izjavi, da je za znižanje cen, odločno pa proti definitivnosti nadzornika, ker je imel v Galiciji sam priliko prepričati se o škodi in ne blagih vplivov definitivnega inspektorata na šolstvo. (Dalje prih.)

Iz naše organizacije. Kranjsko.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev logaškega okraja. V četrtek, dne 23. maja, je zborovalo Društvo učiteljev in šolskih prijateljev logaškega okraja na Rakeku. Občni zbor bi se imel vršiti v lepem Škocjanu, toda Jupiter pluvius nam je preprečil prijeten izlet. Zaradi slabega vremena lilo je namreč neprestano kot iz škafa — je bila tudi udeležba precej pičila. Predsednik društva tov. L. Punčuh je otvoril zborovanje ter konstatiral, da šteje društvo pravih 46 članov, dva častna in več podpornih članov, 15 tovarišev in tovarišic je nekako brez barve. Ne vemo, nočejo li zaradi ošabnosti ali stanovske mlačnosti v naše društvo. Z veseljem smo vzeli to poročilo na znanje s sladko zavestjo, da Slomškarija v našem okraju še nima Bog ve kako trdnih tal. Spominjal se je tov. predsednik v svojem govoru tudi umrlega podpornega člana veleposestnika g. Iv. Grudna iz Jel. Vrha ter tov. Martina Tratnika iz Idrije.

Iz blagajniškega poročila posamezno, da ima društvo letošnjega preostanka K 180.09. Glede premembe Zaveznih pravil se je vnela živahna debata, po kateri so bile sprejete sledeče resolucije, ki naj bi jih delegati zagovarjali pri prihodnji skupščini Zaveze.

1. Delegatom k skupščini Zaveze naj se plačuje samo vozšina za III. razred železnice brez vsake dnevne.

2. Pri Zavezi naj se strogo delita gospodarska in organizatorska strma delovanja.

3. Okrepi naj se bolj naša krajevna organizacija, po kateri se prihaja laglje v stik z ljudstvom; za to naj se ne sili preveč vse osredotočevati v Ljubljani.

4. Stalnega tajništva naj se ne ustanovi, ker bi bilo predrago in težko izvedljivo.

Vršile so se na to volitve v odbor, V odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši,

oziroma tovarišice: tov. Leopold Punčuh iz Logatca, tov. Miha Kabaj iz Begunj, tov. Božidar Schuller iz Rakeka, tov. Mirko Fegic iz Planine, tov. Marica Modic iz Cerknice.

Delegatom glavne skupščine Zaveze so bili izvoljeni gđ. Marica Modic iz Cerknice, Franja Kavčič iz Logatca, ter tov. Leopold Punčuh iz Gor., Logatca in Mirko Fegic iz Planine.

Glede zastopnikov učiteljstva v okr. šolski svet se je na splošno željo določilo, da volimo tov. L. Punčuha iz Gor., Logatca ter tov. Petra Repiča iz Unca. Učiteljstvo naj razvije živahno agitacijo, da ta dva pri volitvah gotovo prodereta. Tovariš Schuller se je zastopnikom prav toplo zahvalil za njihovo neumorno delo, ter ju prosil, naj tudi v bodoče vse sile zastavita, da branita pravice in koristi učiteljstva. Sklenilo se je tudi, da se plačuje za občni zbor samo skupni voz iz Idrije do Logatca ter iz Starega trga do Rakeka. Ker je bil s tem dnevni red izčrpan, je predsednik zaključil občni zbor. Naprednemu učiteljstvu logaškega okraja bi priporočali, naj bi se malo tesneje oklenili našega društva. Le malo več stanovske zavesti je treba v naše vrste. Vsak tovariš in tovarišica naj bi si štela v svojo sveto dolžnost, se udeleževati društvenih zborovanj. Ni dovolj, da društvo gmotno podpiramo, s tem, da smo njega člani, marveč treba ga je tudi moralno podpirati. Posnemajmo sosede!

Občni zbor Sežanskega učiteljskega društva na Repentaboru. 23. dan t. m. ni bil nič kaj ugoden temu zborovanju. Dopolodne dež, ki je nekoliko namočil žejno zemljo, popoldne nekaj časa sonce, a ves obzor v grozečih temnih oblakih. Ravnotako je bilo v moji duši! Srce se mi je krčilo ob prihodu na Repentabor. Kaj Vas je dragi tovariš in cenjene mi gospice tovarišice, zadržalo doma? Res je vreme marsikoga zadržalo, toda pravi stanovski ponos, izrazita kolegijalnost, ne poznata izlepa takih ovir. Tako smo bili zopet le običajni skupaj. Nekaj gospic, ki nam stoji zvesto ob strani v tem tako trdem boju za mrve kruha, g. nadzornik in peščica tovarišev, to je bil občni zbor.

Posebno je bodla v oči abstinenca iz več bližnjih krajev. Kaj pomeni to?

Če primerjam to dejstvo z dejstvom, da imamo v okraju celo take elemente, ki niti ne marajo biti člani društva, potem morem le z žalostjo reči:

Naša organizacija je bolna; boleha na neki notranji bolezn, ki ji ni dozda leka, zato bi bilo v interesu našim kakor nje same, da se bolj zanimamo zanjo, da se shajamo in si povemo v brk, kar nam teži srce. Zgled naš nam bodo organizirani delavci, razne uradniške korporacije. Tam je disciplina, tam je enotnost. Tudi pri nas mora priti do tega.

Osebnosti proč, to ni dostojno za nas! Če pa ne moremo izhajati nikakor več drug z drugim, tedaj pa pojdemo rajše danes narazen kakor jutri. Tako olajšamo nasprotnikom delo. Posamezne bo lepo pohrustal kakor za zabavo, a iz vseh kotov slovenske zemlje bo donel klic:

Prokleti smo, ker nismo znali podpreti osebnih interesov skupnosti, skupnemu smotru, za katerega se borimo še vedno!

Da me pa, tov. urednik, ne okrcate zaradi tega moje dolgovernosti prehajam k zborovanju samemu!

Tov. predsednik nas je pozdravil z res lepim, idealno nadahnjenim govorom. Bile so njegove besede res balzam za ranjeno stanovsko čast, toda kako malo so na mestu, v danih razmerah. Predragi Josipe! Pusti ideale in ožigosaj o drugi priliki brezobzirno žalostni pojav malomarnosti napram društvu, ki se pojavlja med nami ter nam grozi razbiti edinstvo po geslu: Divide et impera!

Tajnik in blagajnik sta nato podala letni poročili, iz katerih je razvidno, da ni bilo delovanje društva ravno preživahno, saj se je gibal v tiru prejšnjih let, toda spali nismo, in ta zavest nas mora navdajati z upom na boljše čase. Iz blagajnikovega poročila smo spoznali, da smo gmotno na boljšem kakor več let dozda.

Nato nam je referiral naš France, marljiv tajnik, o temi:

»Naš položaj in nastop«.

Dokazal nam je eklatantno, da smo res pravi moderni berači. Z dohodki ne moremo živeti, a umreti tudi ne, tako vidimo nekje med tema antipodoma in ne vemo, kje ven.

Predlagal je več resolucij in nam hotel podati novih deset zapovedi za življenje, toda dobil ni posebno hvaležnih poslušalcev in poslušalk, ker so manjkali tisti, kateri bi si jih za potrebo napisali na vrata, da bi jih ob vsakem prihodu in odhodu spominjale, da smo trpini! ki jim je nujno potrebna krepka stanovska organizacija, ne pa anahronistično društvo, ki le životari.

V debato so posegli mnogi in se je sklenilo zahvaliti se c. kr. okr. šol. svetu za podeljeno draginjsko doklado poroč-

nim obnem s prošnjo, da se nas i letos usliši, a tudi samcev in samic ne prezre pri tem.

Malo je sicer umesten honorar pri tem, toda človek je že tak, da se mnogokrat najlepše smeje lastni revni in težavi. Tako je v tem slučaju.

Stari odbor je bil per acclamationem vnovič izvoljen.

K Zavezinemu zborovanju pojdejo trije Tonetje, ki so se sami javili. To so A. Berginec, ravnatelj v Sežani, A. Mervič, nadučitelj, v Povirju in A. Baša učitelj voditelj v Kazljah. Boljše je tako kakor pa voliti več delegatov, ki ne gredo potem nikamor.

Zatem smo se še marsikaj pogovorili, kar smo že dolgo storili. Nikomur se ni mudilo h kosilu.

Slednjic smo čast krčmarju — na »Poklonu« pravijo menda krčmi — moram reči, da naš je za malo denarce prav dobro postregel. Mož je vreden, da se vsak mimoidoči oglasi pri njem.

Pri kosilu smo se precej zamotili in ni mi bilo žal. Bili smo v majhnem številu, a čutili smo se res domače. Marsikatero smo izrekli in odhajali sveži, okrepani naproti novim bojem vsak na svojo stran.

Blagajnik nas ni nadlegoval prav nič tako je ostala marsikatera krona v žepu, da poroma drugič v društveno blagajnico.

Sklepam s srčno željo, da se vidimo pri prihodnjem zborovanju v prav velikem številu, oda bomo ena duša — eno telo, enotna, krepka vojska bojevnikov za svoja prava!

Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj ima svoj redni občni zbor dne 13. junija t. l. dopoldne ob 10. uri v Selcah nad Škofjo Loko.

Dnevni red je:

1. Pozdrav predsednika, tajnikovo in blagajnikovo poročilo.
2. Volitev delegatov za letošnje skupščino »Zaveze«.
3. Volitev odbora in pregledovalcev računov.
4. Razgovor o kandidatih — zastopnikih učiteljstva v okrajnem šol. svetu.
5. Slučajnosti.
6. a) »Pouk slaboumnih«, predava tovariš Peter Jocič iz Cerkelj.
- b) »Vzgoja čuvstva in volje«, predava g. M. Pirnat, c. kr. gimn. profesor.

Kdor se udeleži zborovanja, naj prihlasi svojo udeležbo tajniku V. Rusu najkasneje do 6. junija, da se pravočasno preskrbe vozovi in opoldansko kosilo. Odhod iz Kranja je točno ob 7. uri zjutraj. Kdor se pa ne pelje z vozom, naj se zgleda k skupnemu kosilu direktno pri tov. Josipu Jegliču, nadučitelju v Selcah. Zborovanje se vrši ob vsakem vremenu! Lepe udeležbe pričakuje z gotovostjo odbor.

Štajersko.

Zveza sloven. učiteljev in učiteljic na Štajerskem. Od treh društev nam še niso naznanjeni delegati na zborovanje v Ptuj, več društev pa še ni vposlalo vsaj števila članov. Prosimo, storite to takoj! Še enkrat opozarjamo tudi, da pošljete nemudoma poročila glede »Žep. koledarčka« tovarišu Gnusu, Vodstvo.

Brežiško-sevniško učiteljsko društvo je zborovalo 16. t. m. v Brežicah. Udeležba: 37%. Sprejeli so se naslednji predlogi delavnega socialnega odseka:

1. Štajerska Zveza naj ukrene vse potrebno, da se bo gojil med učiteljstvom in gojenci ter gojenkami učiteljic v Mariboru čim ožji stik. Nadalje skrbi, da dobe gojenci in gojenke 4. leta »Učiteljskega Tovariša« brezplačno.
2. Brežiško-sevniško učiteljsko društvo smatra stalno nameščenje okrajnih šolskih nadzornikov skrajno škodljivim modernonaprednemu razvoju ljudskega šolstva, ter naproša Zvezo in Zavezo, naj postavita to točko na dnevni red svojih letošnjih občnih zborov. Opozorijo se naj nadalje napredni deželni poslanci avstrijskih jugoslovanskih dežel na tozadevno debato in odklonitev vladne predloge v moravskem deželnem zboru.
3. Društvo prosi Zavezo, da preosnuje »Učiteljskega Tovariša« tako, da bo glede cene, oblike in izhajanja sličen časopisu »Pädagogische Zeitschrift«. Priobčujuje se naj samo stanovski in šolskopolitični članki, ki naj se po možnosti honorirajo. Zaveza naj skrbi za dobre dopisnjake. **Društvena članarina se naj zviša toliko, da bo dobival vsak član list brezplačno.**
4. Ker še Slovenci dosedaj nimamo enotnega pravopisa, kar se posebno pri pouku v ljudski šoli neprijetno občuti, je nujno želeli, da se reši končno to vprašanje merodajnim potom. Zato prosi društvo Zavezo, naj blagovolji stopiti v stik s »Slovensko Matico«, ki naj stori vse potrebne korake, da dobimo čimprej enoten pravopis za slovenske šole.
5. Ker po novem brambnem zakonu odpadejo za učiteljstvo ugodnosti § 32, sedanje vojne postavbe se naproša Zveza

naj posreduje na merodajnih mestih, da se bo ljudsko-šolskemu učiteljstvu štelo prostovoljno vojaško leto v službeno dobo.

Delegatom za Zavezino zborovanje sta bila izvoljena tovariša Knapič in Rismal, odposlanci k Zavezi so pa tokrat tovariši Čurnej, Knapič Janko, Knapič Ljudmila, Rismal in Voglar.

Aktualni in dobro zamišljeni sta bili predavanji »Vpliv šole na vzgojo volje« ter »Pokorščina in prostost v šoli« tovarišice Schelgieve in tovariša Rismala. Več takih referatov!

Prihodnje zborovanje je 7. julija na Vidmu.

Ormoško učiteljsko društvo je zborovalo 2. majnika v Ormožu ob navzočnosti 22 članov. Društvo je nanovo pristopila tovarišica Antonija Reboljeva, učiteljica na Runču. Svoj pristop pa sta tudi prijavili tovarišici Hergova in Salamunova, obe pri Sv. Tomažu.

Predsednik tov. Rajšp pozdravi vse navzoče prav iskreno. Čestita tovarišici Lebarjevi k izpitu učne usposobljenosti ter tov. Musku k definitivnemu nameščenju.

Zapisnik zadnjega zborovanja je prečital tajnik tov. Rosina.

Rešili so se nekateri dopisi. Društvo se izreče solidarno z nemškimi tovariši v boju za regulacijo naših plač, ker nikakor ne gre, da bi se morda ravno sedaj cepilo štajersko učiteljstvo. »Učiteljskemu skladu« v Ljubljani se dovoli 5 K.

Prišlo je predavanje tov. Košarja, ki si je izbral temo: »Razni drobiž iz našega življenja«. Na citatih in aforniziranih je slikal učiteljsko življenje, v nekaterih daljših razpravah pa je naglašal potrebo intenzivnejšega pouka v kmetijski stroki. Šolski vrti so najvažnejši pripomoček k praktičnemu poučevanju kmetijstva. Ta točka je zbudila prav živo debato. O mnogih točkah pa se je kar med predavanjem razvil živahen razgovor. Tov. predsednik zahvali predavatelja za res izvrstno predavanje, ki je bilo dobro premišljeno in je želo obče priznanje.

Prihodnje zborovanje je združena z izletom v Vuzmetince v znano Štamparjevo gostilnico. Vrši se v četrtek dne 4. julija. Povabilo se bo tudi sosedno Ljutomersko učiteljsko društvo.

Torej na veselo snidenje pri g. Štamparju!

Goriško.

Goriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 2. maja t. l. v Gorici v kavarni »Central«. Predsednik tov. Križman pozdravi zbrano učiteljstvo, osobito pa novostopivše tovarišice z željo, da bi se trdno oklenile učiteljske organizacije. Naznani tudi, da se je konstituiral društveni odbor. Vse funkcije ostanejo pri starem.

Tajnik prečita zapisnik zadnjega zborovanja, ki se ga soglasno odobri.

Po odobrenem zapisniku priporoča predsednik vnovič solidno tvrdko Ivančič & Kurinčič ter upa, da ostanejo gospice pri sklepu zadnjega zborovanja glede nakupa potrebščin za ženska ročna dela in da se ne bodo dale morda begati od kakega drugega trgovca v Gorici.

Tov. Fr. Mermolja je predaval o učiteljski, gospodarskem vprašanju. Priporočal je v svojem izbornem in temeljitem referatu, naj se ustanovi za Goriško učiteljsko hranilnico in posojilnico, iz katere bi se pozneje osnoval sanatorij za učiteljstvo. K sklepu referata prečita še nekatere točke iz pravil bodoče Učiteljske hranilnice in posojilnice. — V debato je poseglo več tovarišev ter se je prišlo slednjic do zaključka, naj se prepusti vso zadevo deželnemu učiteljskemu društvu, sestavljena pravila naj se dajo v pretres odseku okrajnega učiteljskega društva, ki naj pregleda pravila, vso akcijo naj pa izvede deželno učiteljsko društvo.

V odsek so bili voljeni tovariši: Križman Ign., Merljak, Verč, Vižintin in referent Mermolja.

Tretja točka dnevnega reda glede okrožnice o zadevi strelnih vaj je izpadla. Predsednik priporoča, naj se vsak učitelj ravna po okrožnici, naj se podpira to podjetje in naj gredo učitelji ustanoviteljem na roko.

Pri predlogih se opraviči predsednik, da je poslal v imenu društva bolnemu tovarišu Černetiču, ki je odpuščen iz službe zaradi bolehnosti, in je v največji bedi, v prvo pomoč 10 K. Na to predlagal tov. Plesničar, naj se mu da polletno mesečno podporo v znesku 10 K. Sprejeto.

Delegatom za glavno skupščino Zaveze v Celju so bili voljeni: gospici Bajtova in Pipanova, tovariši: Križman Ig., Zajc, Drovenik, Novak in Rojic.

Koroško.

Calovec 478 + 72 86 13 46 5
Beljak 304 + 10 + 3 69 + 2 36 + 3 2
St. Pavel 223 17 39 4 13 3
Skup 1005 + 99 + 1 194 + 19 85 + 10

Primorsko.

Trst (drž.) 546 + 199 + 7 145 + 58 + 35 + 1 19
Gorica 697 + 342 209 + 98 36 15
Pazin 190 36 40 8 16 5
Pulj 156 + 15 + 2 36 + 4 0 10 2
Volovsko 53 2 2 2 2 2
Skup 1642 + 587 + 459 + 166 + 97 + 34

Realce.

Kranjsko. Ljubljana 508 + 301 + 107 67 38 18
Idrija 269 + 203 + 34 39 24 + 1 24 + 1
Skup 717 + 504 + 141 99 62 + 1 43 + 1

Maribor 270 + 8 69 0 21 0
Celovec 484 + 8 95 2 34 0

Primorsko.

Trst (drž.) 478 + 89 + 89 85 37 4
Gorica 415 + 157 82 35 33 9
Skup 893 + 246 + 171 60 70 13

Po tem pregledu je vseh slovenskih gimnazijcev realcev pa:

na Kranjskem: 1858 + 45 504 + 3
na Štajerskem: 581 + 9 8
na Koroškem: 99 + 1 8
na Primorskem: 587 + 10 246 + 1
Skupaj 3125 + 65 766 + 4

Pomeni privatiste in privatistnje, ki jih v sledečem ne vpoštevam.

Če prištejemo k tem približno število slovenskih učencev za gimnazij v Gradcu, na Dunaju, na Sušaku, dobimo zaokroženo število 3200 gimnazijcev, realcev pa k večjemu 780; torej imamo razmerje 3200:780 ali 100 gimn.: 27 realcev, ali še bolj drastično: na štiri gimnazijce pride dobro en realce. Kolika razlika v primeri s številom gimnazijcev in realcev na Češkem in Moravskem, kjer velja v obče, posebno na čeških zavodih, razmerje 100:100 ali kolikor gimnazijcev, toliko realcev.

Zanimiv zaključek nudi primerjanje števila prvošolcev. Na vseh naših gimnazijah jih je bilo začetkom šolskega l. 1910/11 okroglo 740, na realkah pa 160, torej 100:27.

Slovencev v najvišjem razredu (VIII. gimn., oz. VII. realke) pa je bilo: Gimnazijcev 200, realcev 55, torej 100:27.

Te številke pričajo, da je obisk prvega razreda gimnazije še večji kakor kaže poprečno razmerje gimnazij in realk (100:27), dočim se v najvišjem razredu prilično izenači v razmerju število 100:27.

Kaj smemo iz tega sklepati: da doseže učni cilj več slovenskih dijakov na realki kakor na gimnaziji. Pojasnil za ta pojav bi imelo dovolj: v gimnaziji silj danes vse, tudi slabo nadarjeni dečki, sinovi iz delavskih slojev, ki se žal premalo ali celo nič ne zanimajo za uspevanje svojih otrok, dočim je za realke, rekel bi, več smotrene odločitve iz krogov staršev, ki tvorijo vobče boljše situirane sloje. Nadalje ima gimnazija svojo tradicijo, predvsem kot pripraviljalnica za duhovski in uradniški poklic. Tehnične stroke so pri nas še bolj izjemne (ekscelencionalne), ker nimamo ne obsežne industrije, ne velikih podjetij itd. — Realska matura do najnovejšega časa ni dala možnosti za toliko izbiro različnih poklicev kakor gimnazijska. Še le od leta 1908 se more realce posvetiti tudi vseučiliškim, oz. gimnazijec tehničnim študijam, če zadostita zahtevam, ki so bile že prej omenjene.

Seveda se je tudi drugod, ne samo v naših krajih, kazalo to nesoglasje med frekvenco obojnih zavodov. Ti in še mnogi drugi momenti so bili merodajni, da je učna uprava stvarila nove srednješolske tipe, hoteč dati s tem naraščajo priložnost, da že prej prilagodi svoje študije svojim nadarjenosti in svojim interesom in da mu je ob koncu teh srednješolskih študij odprtih več poti k raznim poklicem, posebno da

SUKNO in modno blago za gospode in gospe pripravilo izvozna hiša Prokop Skorkovský in sin v Humpolcu na Češkem. Vzorce na željo franco. Zelo zmerno cene. Na željo dam tu izgotoviti gosposke obleke.

ZEPHIRE

Srednješolski vestnik.

Reformni srednješolski zavodi in naši odnošaji.

Prof. Josip Wester, Ljubljana.

V naslednjem podajam pregled teh zavodov po obiskovanosti in po razmerju števila dijakov slovenske in drugih narodnosti. Podatki so posneti po šolskih izveštjih za leto 1910/11.

Gimnazije.

Dijakov V. I. r. V. VIII. r.

Kranjsko.

Ljubljana I. drž. 625 + 21 609 + 18 136 + 4 134 + 4 59 + 1 53 + 1
Ljubljana II. drž. 421 + 3 415 + 3 101 99 15 15
Novo mesto 270 + 261 + 46 + 46 + 22 21
Kranj 312 + 308 + 60 + 60 + 27 22
St. Vid (zasebna) 256 256 62 61 — —
Ljubljana (nem.) 148 + 1 + 35 + 0 — —
Kočevje 153 + 9 + 50 + 4 + 7 1
Skup 2185 + 1858 + 490 + 404 + 130 + 117 + 1

Štajersko.

Maribor 538 + 318 + 112 + 69 42 33
Celje (vel.) 303 + 77 41 5 36 + 16
Celje slov. nem. r. 158 + 158 + 59 + 59 + — —
Ptuj 168 + 28 + 35 + 6 12 0
Skup 184 + 581 + 247 + 139 + 90 + 39

Koroško.

Calovec 478 + 72 86 13 46 5
Beljak 304 + 10 + 3 69 + 2 36 + 3 2
St. Pavel 223 17 39 4 13 3
Skup 1005 + 99 + 1 194 + 19 85 + 10

Primorsko.

Trst (drž.) 546 + 199 + 7 145 + 58 + 35 + 1 19
Gorica 697 + 342 209 + 98 36 15
Pazin 190 36 40 8 16 5
Pulj 156 + 15 + 2 36 + 4 0 10 2
Volovsko 53 2 2 2 2 2
Skup 1642 + 587 + 459 + 166 + 97 + 34

Realce.

Kranjsko. Ljubljana 508 + 301 + 107 67 38 18
Idrija 269 + 203 + 34 39 24 + 1 24 + 1
Skup 717 + 504 + 141 99 62 + 1 43 + 1

Maribor 270 + 8 69 0 21 0
Celovec 484 + 8 95 2 34 0

Primorsko.

Trst (drž.) 478 + 89 + 89 85 37 4
Gorica 415 + 157 82 35 33 9
Skup 893 + 246 + 171 60 70 13

Po tem pregledu je vseh slovenskih gimnazijcev realcev pa:

na Kranjskem: 1858 + 45 504 + 3
na Štajerskem: 581 + 9 8
na Koroškem: 99 + 1 8
na Primorskem: 587 + 10 246 + 1
Skupaj 3125 + 65 766 + 4

Pomeni privatiste in privatistnje, ki jih v sledečem ne vpoštevam.

Če prištejemo k tem približno število slovenskih učencev za gimnazij v Gradcu, na Dunaju, na Sušaku, dobimo zaokroženo število 3200 gimnazijcev, realcev pa k večjemu 780; torej imamo razmerje 3200:780 ali 100 gimn.: 27 realcev, ali še bolj drastično: na štiri gimnazijce pride dobro en realce. Kolika razlika v primeri s številom gimnazijcev in realcev na Češkem in Moravskem, kjer velja v obče, posebno na čeških zavodih, razmerje 100:100 ali kolikor gimnazijcev, toliko realcev.

Zanimiv zaključek nudi primerjanje števila prvošolcev. Na vseh naših gimnazijah jih je bilo začetkom šolskega l. 1910/11 okroglo 740, na realkah pa 160, torej 100:27.

Slovencev v najvišjem razredu (VIII. gimn., oz. VII. realke) pa je bilo: Gimnazijcev 200, realcev 55, torej 100:27.

Te številke pričajo, da je obisk prvega razreda gimnazije še večji kakor kaže poprečno razmerje gimnazij in realk (100:27), dočim se v najvišjem razredu prilično izenači v razmerju število 100:27.

Kaj smemo iz tega sklepati: da doseže učni cilj več slovenskih dijakov na realki kakor na gimnaziji. Pojasnil za ta pojav bi imelo dovolj: v gimnaziji silj danes vse, tudi slabo nadarjeni dečki, sinovi iz delavskih slojev, ki se žal premalo ali celo nič ne zanimajo za uspevanje svojih otrok, dočim je za realke, rekel bi, več smotrene odločitve iz krogov staršev, ki tvorijo vobče boljše situirane sloje. Nadalje ima gimnazija svojo tradicijo, predvsem kot pripraviljalnica za duhovski in uradniški poklic. Tehnične stroke so pri nas še bolj izjemne (ekscelencionalne), ker nimamo ne obsežne industrije, ne velikih podjetij itd. — Realska matura do najnovejšega časa ni dala možnosti za toliko izbiro različnih poklicev kakor gimnazijska. Še le od leta 1908 se more realce posvetiti tudi vseučiliškim, oz. gimnazijec tehničnim študijam, če zadostita zahtevam, ki so bile že prej omenjene.

Seveda se je tudi drugod, ne samo v naših krajih, kazalo to nesoglasje med frekvenco obojnih zavodov. Ti in še mnogi drugi momenti so bili merodajni, da je učna uprava stvarila nove srednješolske tipe, hoteč dati s tem naraščajo priložnost, da že prej prilagodi svoje študije svojim nadarjenosti in svojim interesom in da mu je ob koncu teh srednješolskih študij odprtih več poti k raznim poklicem, posebno da